

การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการพัฒนาวัด ประชา รัฐ สร้างสุข
ในตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี*

AN APPLICATION OF APARIHANIYADHAMMA PRINCIPLES IN
DEVELOPMENT OF TEMPLE, PEOPLE, GOVERNMENT FOR HAPPINESS
IN TALAT SUB-DISTRICT, MUEANG DISTRICT, SURAT THANI
PROVINCE

พระมานิตย์ โชติญาโณ (มากเพชร)

Phra Manit Chotiyano (Makpet)

พระครูสิริธรรมาภิรติ

Phrakhrusiridhammapirat

ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี

Punnapong Wongnasri

พระครูธีรธรรมานุยุต

Phrakhruterathannayut

ปรณพชญ์ จิตรจามรงค์

Pannaphat Jitjumrong

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

E-mail: nuknikbeboy@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้หลักอปริหานิยธรรม ในการพัฒนา วัด ประชา รัฐ สร้างสุข 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการใช้หลักอปริหานิยธรรม ในการพัฒนาวัด ประชา รัฐ สร้างสุข เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ พระสงฆ์และประชาชน ที่อาศัยอยู่ในตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมทั้งสิ้น จำนวน 400 รูป/คน โดยมีพระสงฆ์ผู้ให้

*

Received 2 April 2022; Revised 20 May 2022; Accepted 20 June 2022

ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 รูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน มีนาคม – เมษายน 2565 ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุปอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า 1. การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการพัฒนาวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ในตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวม 7 ด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. พระสงฆ์ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ที่สำคัญ คือ 1) ด้านการประชุมกันเองนิตย 2) ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุมและพร้อมเพรียงกันเลิกประชุม 3) ด้านการไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่ได้บัญญัติ และไม่ล้มเลิกสิ่งที่บัญญัติไว้แล้ว 4) ด้านการเคารพนับถือผู้ใหญ่ 5) ด้านการไม่ข่มเหงสตรี 6) ด้านการสักการะเคารพเจดีย์ 7) ด้านการให้การอารักขา คัมภีร์ อ้นชอบธรรมแก่พระสงฆ์

คำสำคัญ: อปริหานิยธรรม, การพัฒนาวัด ประชา รัฐ สร้างสุข

Abstract

This research article aims 1) to study the use of the principles of Dharma in the development of Wat Pracharat Building Suk 2) to study the suggestions about the guidelines for promoting the use of the principles of Dharma in the development of the Pracharat Temple, creating happiness is a integrated research study. Consisting of quantitative research and quality research, the research tools are questionnaires and interviews. The sample group is monks and people. Lived in the Talat Subdistrict, Mueang District, Surat Thani Province, a total of 400 person, with 7 monks who provide important information, statistics used in the research are the statistics, including frequency, percentage, average, and deviation. standard By gathering information between March - April 2022, the information has been analyzed And analyzed the formal summary.

The research shows that 1. The use of the principles of the development of the Pracharat Temple to build happiness in Talat Subdistrict, Mueang District, Surat Thani Province 2. The monks have given suggestions

about the way to promote the use of the principles of the Dharma 7. The important thing is 1) In the meeting 2) In unison, the meeting and the same as the meeting 3) In terms of Do not stipulate things that have not yet been committed. And did not give up what he had already provided 4) Respect for adults 7) The provision of righteous protection to monks

Keywords: Aparihaniyadhamma Principles, Development of Temple, People, Government for Happiness

บทนำ

วัดในพระพุทธศาสนา เป็นที่แบ่งเบาภาระให้กับรัฐบาล ทั้งยังก่อให้เกิดรากฐานอันมั่นคง และเสริมสร้างการบริการในด้านสวัสดิการของรัฐ วัดจึงมีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันของคนไทยอยู่มาก การให้การศึกษแก่คนยากจนก็เป็นอีกหน้าที่หนึ่งที่ใช้วัดเป็นศูนย์กลางการศึกษาของชุมชน นอกจากบ้านและโรงเรียน และพระสงฆ์ยังเป็นองค์ประกอบหลักของสถาบันพระพุทธศาสนา เพราะเป็นผู้ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง เป็นผู้ที่ทำให้พระพุทธศาสนาหยั่งรากฝังลึกลงในสังคม จนเป็นสถาบันที่สำคัญอีกสถาบันหนึ่งของสังคม ต่อมาเมื่อสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป วัฒนธรรมจากประเทศตะวันตกแพร่หลายเข้ามา และระบบต่างๆ แบบตะวันตกได้รับการยอมรับ ส่งผลให้แนวทางการพัฒนาก็เปลี่ยนแปลงไป วัดก็เห็นทางออกไปจากกระบวนการพัฒนาตามลำดับ โดยเฉพาะเมื่อการพัฒนามุ่งเน้นด้านวัตถุ เครื่องราง ของขลัง มากกว่าการพัฒนาที่มุ่งเน้นด้านจิตใจ บทบาทของวัดและพระสงฆ์ยิ่งถดถอยลง เหลือแต่บทบาทในด้านการเฝ้าต่อบุคคลเฉพาะกลุ่ม เช่น การอำนวยความสะดวกแก่ผู้แสวงบุญของวัดไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม หรือบุคลากรทางศาสนาเองที่ยังขาดการประชุมเพื่อปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นภายในศาสนสถาน อันเป็นสาเหตุทำให้เกิดความสามัคคีของสมาชิกในองค์กรลดน้อยลง เป็นต้น

“การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการพัฒนา วัด ประชา รัฐ สร้างสุข ในตำบลตลาดอำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี” เป็นงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของรัฐบาล กล่าวคือ ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2560) เพื่อให้คนไทยมีความสุข โดย

เน้นสร้างคนดี สังคมดี มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งจะมีการเสริมสร้าง “ชุมชนคุณธรรม องค์กรคุณธรรม” ตามนโยบายของรัฐบาล ที่ต้องการส่งเสริมให้ศาสนามีบทบาทนำในการเทิดทูนสถาบันหลักของชาติ คือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ที่เป็นสิ่งยึดเหนี่ยว สร้างคุณค่าทางสังคมและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสถาบันครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติให้เกิดความเข้มแข็ง เกิดค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิตอย่างรู้จักสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคม

ดังนั้น จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการทำวิจัยในหัวข้อเรื่อง การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการพัฒนา วัด ประชา รัฐ สร้างสุข ในตำบลตลาด อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อต้องการศึกษาว่าในปัจจุบันนี้ การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการพัฒนาวัดและประชาชนนั้นมีการพัฒนามากน้อยแค่ไหน มีแนวทางในการพัฒนาสังคมเป็นไปในทิศทางใด มีวิธีการกลยุทธ์ในการพัฒนาสังคมให้เจริญรุ่งเรือง มีความสันติสุขและเกิดความพัฒนาอย่างมั่นคงต่อเนื่องหรือไม่ เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยในครั้งนี้เสนอแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและเกิดการพัฒนากายในสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการพัฒนา วัด ประชา รัฐ สร้างสุข ในตำบลตลาด อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการพัฒนา วัด ประชา รัฐ สร้างสุข ในตำบลตลาด อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในตำบลตลาด อำเภอมืองจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 30,260 รูป/คน (สำนักทะเบียนและบัตรเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี, 2564) จากสำนักทะเบียนและบัตรเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี สํารวจเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2564 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มมาจากประชาชนในตำบลตลาด อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 400 รูป/คน จากการสุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane (วีรยา ภัทรอาชาชัย, 2539)

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้วิจัยกำหนดเลือกบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการทำวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 7 รูป โดยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ครั้งนี้ได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Selection)

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รายละเอียดดังนี้

1. ขอนหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาภูมิราชนิเวศน์ ปัตตานี เพื่อขอเชิญคณาจารย์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย กลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. นำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และนำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แจกแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยทำการนัดหมายวัน เวลา ที่จะขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในแจกแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ และเก็บแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์คืน

การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์พระภิกษุสงฆ์และประชาชน ในเขตตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีในการเก็บรวบรวมข้อมูลช่วงเวลาเดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ. 2565 โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามจำนวน 400 ชุด โดยวิธีเจาะจงเฉพาะกลุ่มตัวอย่างและได้รับกลับคืน จำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ใช้วิธีการแจกแจงความถี่และการคำนวณค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ระดับการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการพัฒนาวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของประชาชน โดยการคำนวณค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยระดับการใช้หลักอปริหานิยธรรม ดังนี้

4.51-5.00 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ระดับมากที่สุด

3.51-4.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ระดับมาก

2.51-3.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ระดับปานกลาง

1.51-2.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ระดับน้อย

1.00-1.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เกี่ยวกับการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการพัฒนาวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ในตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมทั้ง 7 ด้าน

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลผลระดับของกลุ่มตัวอย่างการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการพัฒนาวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ในตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม 7 ด้าน

หลักอปริหานิยธรรม	ระดับการใช้หลักธรรม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1.ด้านหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์	4.14	0.50	มาก
2.ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม	4.22	0.46	มาก
3.ด้านไม่ล้มเลิกสิ่งที่บัญญัติไว้แล้ว	4.20	0.46	มาก
4.ด้านเคารพนับถือผู้ใหญ่	4.19	0.55	มาก
5.ด้านไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรี	4.13	0.64	มาก
6.ด้านสักการะเคารพเจดีย์	4.11	0.49	มาก
7.ด้านการให้การอารักขาคุ้มครองสงฆ์	4.21	0.60	มาก
รวม	4.17	0.47	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามการใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการพัฒนาวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ในตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีประเด็นที่มีการใช้หลักการบริหารนิยธรรมมากที่สุดคือ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม $\bar{X} = 4.22$ คิดเป็นร้อยละ 84.9 รองลงมา คือ ด้านการให้การอารักขาคุ่มครองสงฆ์ $\bar{X} = 4.21$ คิดเป็นร้อยละ 84.2 รองลงมา คือ ด้านไม่ล้มเลิกสิ่งที่บัญญัติไว้แล้ว $\bar{X} = 4.20$ คิดเป็นร้อยละ 84.08 รองลงมา คือ ด้านเคารพนับถือผู้ใหญ่ $\bar{X} = 4.19$ คิดเป็นร้อยละ 83.80 รองลงมา คือ ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ $\bar{X} = 4.14$ คิดเป็นร้อยละ 82.79 รองลงมา คือ ด้านไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรี $\bar{X} = 4.13$ คิดเป็นร้อยละ 82.6 และอันดับน้อยสุดท้าย คือ ด้านสักการะเคารพเจดีย์ $\bar{X} = 4.11$ คิดเป็นร้อยละ 82.20

2. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการใช้หลักการบริหารนิยธรรมในการพัฒนาวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ในตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปได้ ดังนี้

1) ด้านการประชุมกันเนืองนิตย์ พบว่า ควรเข้าร่วมการประชุมทุกครั้งเมื่อมีการประชุม เพื่อรับฟังนโยบาย แนวทางในการแก้ไขปัญหาในองค์กร เพื่อเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาและสร้างความสามัคคี แต่ในช่วงเวลาขณะนี้ (โรคระบาด Covid-19) รูปแบบของการประชุมควรปรับเปลี่ยนมาเป็นแบบออนไลน์ (Online) ตามหลักประหยัด ได้ประโยชน์สูงสุด และปลอดภัย

2) ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุมและพร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พบว่า การเข้าประชุมและเลิกประชุมโดยพร้อมเพรียงกันนั้น จะช่วยในการพัฒนาองค์กรทั้งคติโลกและศีลธรรม โดยตระหนักถึงคุณค่าของเวลา (Time) เป็นสำคัญ ซึ่งจะต้องแจ้งกำหนดการ เวลา และสถานที่ให้ชัดเจน เพื่อจะได้เกิดความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน

3) ด้านการไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่ได้บัญญัติ และไม่ล้มเลิกสิ่งที่บัญญัติไว้แล้ว พบว่า กฎระเบียบ ข้อกำหนด กติกาขององค์กร ที่ได้บัญญัติขึ้นเพื่อรักษาความสงบเป็นระเบียบเรียบร้อยของสมาชิกในองค์กรนั้นๆ ถ้ายังไม่ล้าสมัยก็ควรรักษาให้คงอยู่ แต่ถ้าล้าสมัยก็ควรปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น โดยให้การยอมรับในข้อปฏิบัติเดิมที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม แต่ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงในข้อปฏิบัติก็ให้ปรับปรุงตามความเหมาะสม

4) ด้านการเคารพนับถือผู้ใหญ่ พบว่า การเคารพหรือการเคารพผู้อาวุโส ครูบา อาจารย์ บิดามารดานั้น เป็นวัฒนธรรมอันดีงาม ผู้ปกครองและผู้บริหารรุ่นใหม่ ควรรับฟัง

คำแนะนำจากบุคคลเหล่านี้ และนำมาคิด วิเคราะห์ แยกแยะ เพื่อจะได้นำไปบูรณาการในการบริหารพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

5) **ด้านการไม่ข่มเหงสตรี** พบว่า การไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรีนั้น เป็นคุณธรรมของผู้ปกครอง และผู้บริหารทุกท่าน โดยเฉพาะในทางคตินิยม กล่าวได้ว่า สตรีเป็นผู้สนับสนุนและอุปถัมภ์ค้ำจุน เราจึงควรให้เกียรติสตรี ให้ความเท่าเทียมโดยไม่เลือกปฏิบัติ

6) **ด้านการสักการะเคารพเจดีย์** พบว่า เจดีย์สถาน ควรเป็นสถานที่สักการะเคารพบูชาของคนทุกหมู่เหล่า เพราะเป็นเสมือนอนุสาวรีย์ของบุพพการีชน ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว แต่ต้องทำความเข้าใจให้ถูกต้องในการปฏิบัติ เพราะสถานที่ทุกแห่งย่อมมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองเสมอ ควรให้การปกป้องรักษาปูชนียสถานต่างๆ ให้คงอยู่สืบไป

7) **ด้านการให้การอารักขา คุ้มครอง อันชอบธรรมแก่พระสงฆ์** พบว่า ทุกคนควรช่วยกัน ดูแล สนับสนุน อารักขา คุ้มครอง แก่พระสงฆ์ โดยการแบ่งเบาภาระของท่านตามสมควรแก่ธรรม

อภิปรายผล

จากการศึกษาการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการพัฒนาวัด ประชาธิปไตย สร้างสุข ในตำบลตลาด อำเภอมะนัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 7 ด้าน ได้แก่ ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม ด้านการไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติและไม่ล้มเลิกสิ่งที่บัญญัติไว้แล้ว ด้านการเคารพนับถือผู้ใหญ่การเคารพและรับฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ ด้านการไม่ข่มเหง ล่วงเกินสตรี ด้านการสักการะเคารพเจดีย์ ด้านการให้การอารักขา คุ้มครอง อันชอบธรรมแก่พระภิกษุสงฆ์ทุกด้านดังกล่าว ดังที่จะได้อภิปรายผลตามลำดับดังนี้

การศึกษาการใช้หลักอปริหานิยธรรมในการพัฒนาวัด ประชาธิปไตย สร้างสุข ในตำบลตลาด อำเภอมะนัง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ พระครูโสภณธำรงกิตติ์ สุทฺธจิตฺโต (สุทฺธจิตฺโต, 2560) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษา 1. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ได้ดังนี้คือ ด้านการพัฒนาศาสนสถาน (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73) ด้านการพัฒนาศาสนบุคคลหรือบุคลากรของวัดในการให้บริการ (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64) ด้านการการพัฒนากิจกรรมภายในวัด

(มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52) 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศมีผลต่อความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในส่วนของอายุวุฒิการศึกษา อาชีพ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชน 3. ปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า สิ่งก่อสร้าง สาธารณูปการ บางอย่างมีความสวยงามแต่มองดูแล้ว ไม่เข้ากับบริบทของวัดที่ต้องอนุรักษ์มรดกทางศิลปะและวัฒนธรรมไทยแต่เดิมไว้และมักคุเทศก์นำเที่ยวหรือวิทยากรในวัดมีน้อยไม่เพียงพอ อีกทั้งการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวไม่ทั่วถึงและไม่ทันสมัยเท่าที่ควร ในส่วนของข้อเสนอแนะ พบว่าควรดำเนินนโยบาย 5ส. (สะอาด สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างนิสัย) มาปรับใช้ส่วนพระและมัคคุเทศก์ต้องมีทักษะภาษาที่สาม เช่น อังกฤษ จีน เป็นพื้นฐาน อีกทั้งการบริหารจัดการเงินจตุปัจจัยให้โปร่งใส ทั้งการได้มาและการกระจายลงในกิจกรรมที่ส่งเสริมพระพุทธศาสนา และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างสมเหตุสมผล ซึ่งสอดคล้องกับ พระครูธรรมธรเลื่อน ขนดิสโร (ขนดิสโร, 2560) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาวัดในตำบลบางจะเกร็ง เขต 1 อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษา 1.การพัฒนาวัดในตำบลบางจะเกร็ง เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านการพัฒนาการจัดกิจกรรมภายในวัด ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการพัฒนาศาสนสถานและศาสนวัตถุ พบว่า การพัฒนาวัดในตำบลบางจะเกร็ง เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาวัดในตำบลบางจะเกร็ง เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอายุ สถานภาพ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และอาชีพ มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาวัดในตำบลบางจะเกร็ง เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3.ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาวัดในตำบลบางจะเกร็ง เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ปัญหาและอุปสรรค คือการพัฒนาดำเนินการกระทำไปตามรูปแบบวิธีการเดิมๆ ขาดการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และขาดการวางแผนแนวทงนโยบายกลยุทธ์ที่ ชัดเจน ในการพัฒนาศาสนสถาน ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน พระสงฆ์ผู้มีส่วนในการพัฒนาวัด ขาดความรู้ความสามารถ และบางส่วนตามไม่ทัน

กระแสการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดดของสังคม ทำให้มองไม่เห็นช่องทางการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในชุมชน ข้อเสนอแนะ พบว่า การพัฒนาวัดในตำบลบางจะเกร็ง เขต 1 อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม ควรมีการปรับปรุงศาสนสถานให้สวยงามด้วยความประหยัดและเรียบง่าย จัดกิจกรรมเพื่อให้วัดเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน และควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรทางศาสนาปฏิบัติดีปฏิบัติชอบและประกอบศาสนกิจอันเป็นประโยชน์ต่อสังคม พัฒนาความรู้ของพระสงฆ์ให้การให้ถูกต้องทันสมัยทั้งทางโลกและทางธรรม เพื่อให้วัดเป็นที่พึ่งพิงของประชาชน โดยเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ในด้านต่างๆ เช่น การศึกษาสงเคราะห์สำหรับผู้ยากไร้ จัดแหล่งสาธิตความรู้สวนสมุนไพร โดยจัดวัดให้เป็นอุทยานการศึกษา ที่ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้และศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ พระสมชาย จนทสาร์ (ณัฏกจิตรกุล) (จนทสาร์, 2562) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้นำชุมชนกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนสุขฤดี แขวงท่าแร่ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา 1) ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนสุขฤดีแขวงท่าแร่ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านร่างกาย มีการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนรับประทานอาหารเช้าที่ เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ด้านจิตใจ ผู้นำชุมชนสุขฤดีส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนได้เห็นความสำคัญของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และจัดให้มีการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมภายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ประชาชนในชุมชนได้เข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาเสนอแนะแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในชุมชน และด้านสิ่งแวดล้อม ผู้นำชุมชนสุขฤดีจัดให้มีการบำรุงรักษาแหล่งน้ำลำคลองภายในชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด 2) บทบาทของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนสุขฤดี เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้นำชุมชนชุมชนสุขฤดี ได้มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในด้านต่างๆ คือ ด้านร่างกาย ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนออกกำลังกายให้มากยิ่งขึ้นกว่าเดิมเพื่อให้สมบูรณ์แข็งแรง ด้านจิตใจ ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ารับการอบรมคุณธรรม จริยธรรม เพื่อขัดเกลาจิตใจ เช่น ปฏิบัติธรรมในวันสำคัญต่างๆ มีการสวดมนต์และนั่งสมาธิ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม จัดเสนาบประมาณต่อภาครัฐ เพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ให้ได้รับโอกาสเท่าเทียมกับประชาชนในชุมชน และด้านสิ่งแวดล้อม ให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในชุมชนให้เห็นคุณค่าที่แท้จริงของต้นไม้ และควรให้มีการปลูกต้นไม้ทดแทน 3) ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนสุขฤดี กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านร่างกาย ประชาชนใน

ชุมชนไม่ค่อยสนใจในการออกกำลังกาย เพราะมุ่งแต่ประกอบสัมมาอาชีพเป็นส่วนใหญ่ ผู้นำส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนออกกำลังกายให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้สมบูรณ์แข็งแรง ด้านจิตใจ ชุมชนยังขาดสถานที่ที่ให้คำปรึกษาในปัญหาต่างๆ กับประชาชนในชุมชน ผู้นำชุมชนดูแลเอาใจใส่และคอยให้คำปรึกษา โดยมีการรับฟังและคอยแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้กับประชาชนในชุมชน ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ยังขาดงบประมาณช่วยเหลือจากภาครัฐ ผู้นำชุมชนควรจัดงบประมาณหรือจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้รับโอกาสเท่าเทียมกันกับประชาชนในชุมชน และด้านสิ่งแวดล้อม ประชาชนในชุมชนยังขาดความเอาใจใส่หรือความไม่รู้คุณค่าที่แท้จริงของต้นไม้ ผู้นำชุมชนควรให้ความรู้ความเข้าใจ ให้กับประชาชนในชุมชนให้เห็นคุณค่าที่แท้จริงของต้นไม้และควรให้มีการปลูกต้นไม้ทดแทน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักอภิธานิธรรมในการพัฒนาวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ในตำบลตลาด อำเภอมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะอยู่บางประการ ทั้งเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ที่จะนำเอาผลการวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูลในการตัดสินใจดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีนโยบายให้ทุกวัดสร้างวินัย (5ส) ที่วัด บ้าน และสถานที่ราชการ โดยผ่านการดำเนินการพัฒนาวัด ประชา รัฐ สร้างสุข (3-5-7-9) ตามหลักอภิธานิธรรมอย่างจริงจัง ให้เกิดรูปธรรม

1.2 ควรมีนโยบายให้ทุกวัดสร้าง ต่อเติม และปฏิบัติ โดยสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี (5ส) มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม อันจะส่งผลให้การดำเนินของทุกภาคส่วนมีประสิทธิภาพในการดำเนินโครงการที่เพิ่มมากขึ้น โดยผ่านการดำเนินการพัฒนาวัด ประชา รัฐ สร้างสุข (3-5-7-9) ตามหลักอภิธานิธรรมอย่างจริงจัง ให้เกิดรูปธรรม

1.3 ควรมีนโยบายให้ทุกวัดสร้างความสะอาด (5ส) โดยมีวัดและชุมชนเป็นต้นแบบ เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาวัด ประชา รัฐ สร้างสุข (3-5-7-9) ตามหลักอภิธานิธรรมให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 วัดทุกวัดในตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ควรสร้างวินัย ในวัดของตนและส่งเสริมการสร้างวินัยในบุคคล ชุมชน และข้าราชการ โดยผ่านการดำเนินโครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข ตามหลักอปริหานิยธรรมอย่างจริงจัง ให้เกิดรูปธรรม

2.2 วัดทุกวัดในตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม อันจะส่งผลให้การดำเนินโครงการของทุกภาคส่วนมีประสิทธิภาพในการดำเนินโครงการที่เพิ่มมากขึ้น

2.3 วัดทุกวัดในตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ควรมีความสะอาดเป็นต้นแบบ เพื่อให้การดำเนินโครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข ตามแนวหลักอปริหานิยธรรมให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาเชิงเปรียบเทียบรูปแบบการดำเนินงานของชุมชนที่มีพระสงฆ์เข้าไปร่วมดำเนินการ

3.2 ควรศึกษารูปแบบการดำเนินงานของชุมชนในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ หรือจังหวัด

3.3 ควรศึกษาบทบาทของวัดประจำหมู่บ้านที่มีต่อชุมชน สังคม ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์.(2527). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

กรมประชาสัมพันธ์.(2543). ระเบียบคณะพระธรรมจาริก. การบริหารโครงการ พระธรรมจาริก. กรุงเทพมหานคร: นิตนารการพิมพ์.

แก้ว วงศ์บุญสิน.(2540). ประชากรกับการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คุณ โทชน์.(2525). บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนา. ขอนแก่น: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จำนง อติวัฒนสิทธิ์.(2545). สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. (2533). สังคมวิทยาศาสนา. กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา.

_____. (2548). สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จิรพรรณ กาญจนจิตรา. (2520). การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เนลิยว บุรีภักดี และคนอื่นๆ. (2553). ชุดการศึกษาค้นคว้าวิชา 2553101 ทฤษฎีระบบและการประยุกต์ใช้ในการพัฒนา. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

ชัยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2542). วาทกรรมการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: วิภาษา.

